

DE "KONINKLIJKE" WALVIS VAN OOSTENDE - 1827-1977.

Op 3 of 4 november 1827, dus honderdvijftig jaar geleden, ontwaarde de bemanning van "De Dolfijn" (Schipper Janssoone) het drijvende lijk van een walvis. Met behulp van twee andere sloepen, "De Jonge Isabella Cornelia" en "De jonge Matilda" (patroons : G. Genachte en J. Devos) slaagde de bemanning van de drie sloepen erin het logge gevaarte tot vóór de haven van Oostende te slepen. Op dit ogenblik brak echter het sleeptouw, doch dank zij het opkomend getij strandde de walvis ten Oosten van de havengeul.

De vissers, in feite de eigenaars van de walvis, kregen toelating van de reders hem gedurende een week tentoon te stellen. Dit nieuws lokte een massa nieuwsgierigen aan.

En toen verscheen Herman KESSELS ten tonele. Hij was sinds 1824 visiteur van de havenrechten te Oostende, een bekend figuur te Oostende. Hij drukte de wens uit de walvis te verwerven. Samen met J. DUBAR kocht hij de reuzevis voor 3.000 gulden. Een paar weken later kocht hij het deel van DUBAR af, zodat hij alleeneigenaar werd.

Op 14 november 1827 werd begonnen met de dissectie door L.F. PARET, in tegenwoordigheid van Prof. Dr. J.G.S. VAN BREDA, hoogleraar te Gent. Het dier bleek reeds in gevorderde staat van ontbinding te zijn : "A l'ouverture du ventre, la vue fut frappée d'une masse d'objets totalement pourris, et l'odorat blessé de l'infection épouvantable qu'ils répandaient à l'entour. Le temps écoulé depuis la mort de la baleine, et celui pendant lequel on avait dû la laisser en possession des équipages, avaient porté la putréfaction au plus haut degré".

Er werd met man en macht gewerkt, dag en nacht, en op 19 november was het skelet volledig schoongemaakt. Herman KESSELS liet er een paviljoen voor bouwen, dat zich bevond aan de Keizerskaai (Quai de l'Empereur), thans Vindictivelaan, tegenover het "Hôtel du Commerce". Het was 33 meter lang, 11 meter breed en 12 meter hoog.

Nadien vatte KESSELS, die een goed patriot was, het plan op het aan Koning Willem I aan te bieden. De koning aanvaardde gretig dit voorstel en zou het skelet schenken aan het Museum voor Natuurlijke Historie te Leiden. Door de revolutie en de daaropvolgende onafhankelijkheidsverklaring van België is daar vanzelfsprekend niets van in huis gekomen.

Op zondag 20 april 1828 en volgende dagen werd te dezer gelegenheid feest gevierd, met de medewerking van de Oostendse rederijderskamers, schuttersgilden, muziekmaatschappijen, enz. In zijn gelegenheidstoespraak stelde Aimé LIEBAERT, voorzitter van de Rederijderskamer voor, de walvis de "Koninklijke Walvis van Oostende" te dopen, tot meerdere eer en glorie van Oostende. Hetgeen dan ook geschiedde.

8.000 personen bezochten in een week tijd de walvis. Tien dagen later vertrokken én walvis én paviljoen naar Gent, op twee binnenlanders, om aldaar tentoongesteld te worden. Nadien reisde de walvis achtereenvolgens naar Brussel, 's Gravenhage, Rotterdam, Antwerpen, Parijs, Londen, Frankfurt, Berlijn, Dresden, Wenen, Sint Petersburg, Leipzig.

In 1848 zou het geraamte in de Verenigde Staten te bezichtigen zijn geweest, doch hierover bestaat geen zekerheid. Water ook van zij, in 1865 bevond het zich weer in Rusland. Het werd in Kazan verkocht aan een mecenas, die het schonk aan de Akademie voor Wetenschappen te Sint-Petersburg.

Bij mijn bezoek in Leningrad aan het Museum van het Zoologisch Instituut, afhankelijk van de Akademie voor Wetenschappen, werd mij welwillend een foto ter hand gesteld (hiernaast afgedrukt), die de Walvis van Oostende voorstelt, en thans prijkt in voormeld Museum.

Inmiddels had KESSELS zich met andere zaken bezig gehouden en liet hij het beheer in verband met de walvis aan anderen over. KESSELS bevond zich begin september 1830 te Lyon toen hij vernam dat in Brussel ongeregeldheden plaats hadden. Hij trok er heen en kwam toe op 14 september. Van dan af zou hij een actieve rol spelen in de Belgische revolutie (zie verder : Beknopte biografie van Herman Kessels door Jules Moens).

Bronnen.

- Bernaert :
Notice sur la baleine échouée près d'Ostende le 5 novembre 1827, et sur les fêtes données par H. Kessels. Oostende, J. Elleboudt, 1828
- Dubar, J. :
Ostéographie de la baleine échouée à l'est du port d'Ostende, le 4 (?) novembre 1827. Brussel. 1828
- Leconte, L. :
Le major Kessels, l'homme à la baleine.
In het tijdschrift "Carnet de la Fourragère". Brussel, dec. 1926
- Moens, J. :
De stranding van de Blauwe Vinvis te Oostende op 5 november 1827.

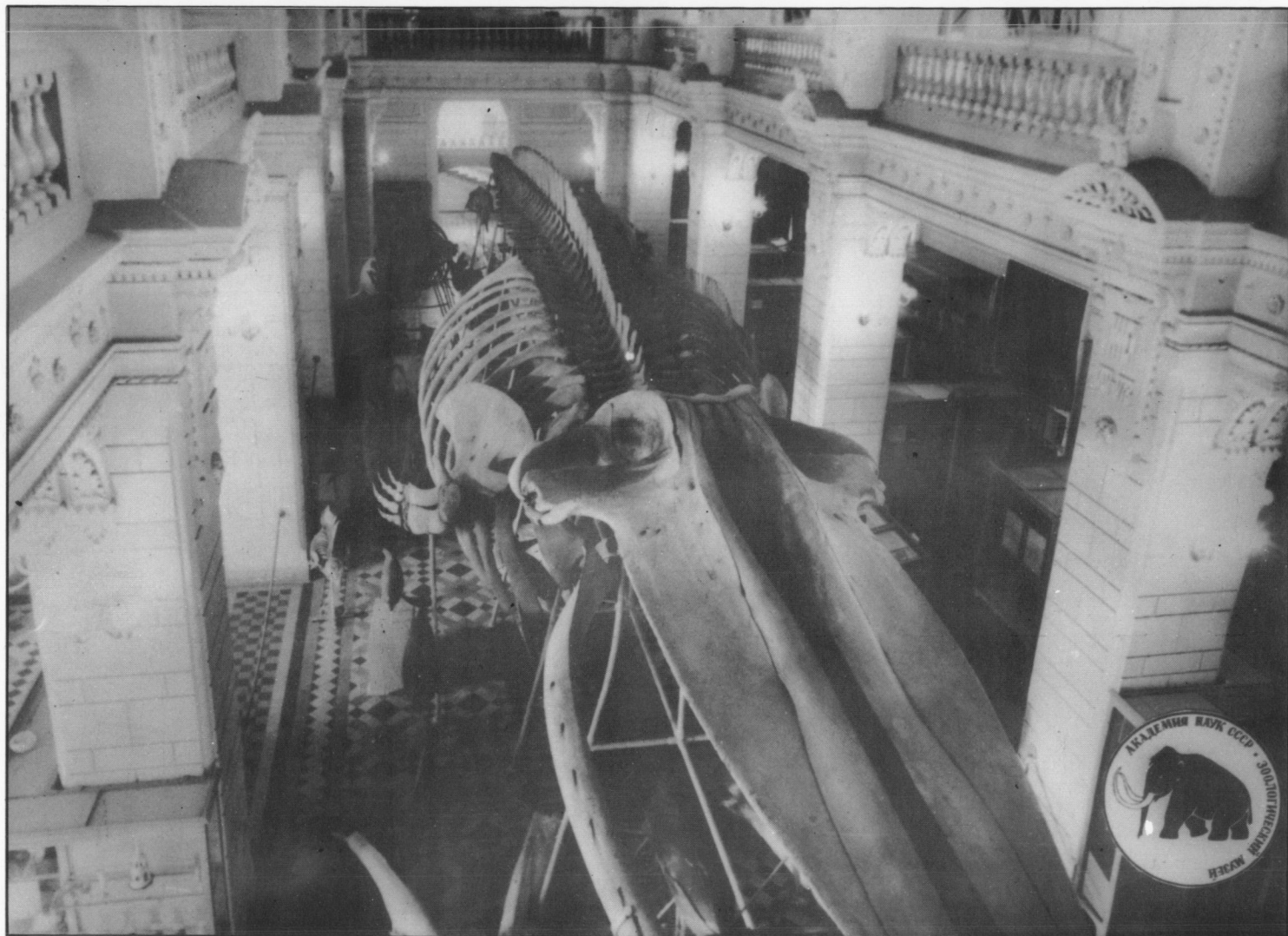
F. E.

ICONOGRAFIE OVER DE WALVIS VAN 1827.

A. Verbouwe vermeldt in zijn "Iconografie van het arrondissement Oostende" (1954) onder volgende nummers de iconografie die hem bekend was over de walvis van 1827:

- 427. Twee lithografieën door Jobard, naar Van Cuyk
 - a. De 27 m lange walvis met vergezicht op stad
 - b. Het geraamte van de walvis. Het bekkeneel waarop een vlag wappert, wordt door 6 man omhoog getrokken terwijl 4 koppels een quadrille dansen in de binnenruimte van de onderkinnebak
- 428. Lithografie door F. de Keghel. Twee afbeeldingen boven elkaar, op de onderste wordt de walvis gemeten.
- 429. Lithografie door A. Verhoesen "Kessels of de man met de walvisch". Spotprent met 5 afbeeldingen naast elkaar, o.a. verkoop van de walvis op het strand aan Kessels
- 430. Spotprent "La baleine d'Ostende visitée par l'éléphant, la giraffe et les osages". Lithografie gepubliceerd in "L'Industriel" (1928, nr 27)
- Ons is ook nog bekend een lithografie door G. Scharf "Gigantic whale".

DE KONINKLIJKE WALVIS VAN OOSTENDE
1827 - 1977

De "walvis van Kessels" zoals hij momenteel geëxposeerd staat in het Zoologisch Instituut te Leningrad